

INTERPRETAREA REZULTATELOR SONDAJULUI 'ADMINISTRATIA PUBLICA IN TRANZITIE'

I. Administratia publică:

A1. Cea mai mare influență asupra stării de lucruri la nivel local o exercită primăria (60,1%), la mare distanță de „persoane cu autoritate” (8,9%) și consiliul local (4,6%), ceea ce reprezintă o creștere semnificativă a importanței primăriei comparativ cu datele sondajului din ianuarie 2002 (41,5%). Respondenții din mediul rural afirmă într-o măsură mai mare decât cei din mediul urban că primăriile sînt cele mai influente asupra vieții lor (67,8% față de 50,2%). Se observă și o diferență relativă în funcție de naționalitate, moldovenii apreciind mai înalt funcția primăriei – 65,2% față de ruși, ucraineni- 40,6 și 44,3%. Există un raport asimetric însă în cazul autorităților centrale, Președinția, Guvernul și Parlamentul, care sînt cotate cu valori relativ mici (3,5%, 2,7% și 2,8%) de moldoveni, față de 7,5%, 9,4 și 11,3% - alte naționalități. Aceste contraste se referă și la: biserică (influența căreia asupra rușilor este, aparent, modestă – 4,4% față de 0,9%).

A2. Datele arată însă că autoritățile publice nu se prea bucură de multă încredere printre cetățeni (40,2%) și „defel nu se bucură de încredere” (16,5%). Această lipsă de încredere este oarecum proporțional stratificată pe mediul rural/urban și pe categorii de vîrstă urmărite.

A3. 36,4% dintre respondenți sînt de acord cu afirmația că „primarul urmărește interesele care îi privesc pe toți cetățenii din localitate”, față de un număr de respondenți (32,6%) care susține contrariul. Se observă că în mediul rural este o mai mare încredere în angajamentul comunitar al liderilor puterilor locale (41,1% față de 30,2%), acest dezacord apărînd și între etnicii ucraineni (19,7%) și ruși (34,3%) sau moldoveni (38,9%). Reticența față de intențiile primarului crește invers proporțional cu studiile (22,5%, cei cu studii primare, medii incomplete cred că primarul urmărește interese meschine, față de numai 13,8%, respondenți cu studii superioare).

A4. Se remarcă faptul că, în cea mai mare parte a lor, cetățenii consideră că primarii trebuie să fie responsabili în fața cetățenilor, care au dreptul să-i revoace prin referendum local - 82,9%), în contrast cu 6,7% - care ar accepta ca revocarea primarilor să țină de competența consiliului local, și cu 4,4% - de competența consiliului județean, sau al Guvernului – cu 6%.

A5. Analizînd sintetic elementele democrației locale, respondenții spun că cel mai important este „dreptul de utilizare a resurselor financiare colectate la nivel ocale, fără a mai transfera spre bugetul de stat și cel județean” (35,7%), pe locul doi situîndu-se „dreptul de a efectua cheltuielile bugetare în mod liber și neîngrădit de guvern, chiar dacă localitatea primește și alte transferuri” (25,2%). Menționăm că intenția de a utiliza toate resursele financiare fără nici un vîrsămînt în bugetul de stat pare să găsească o mai mare popularitate în mediul urban (39,2%), în timp ce respondenții din mediul rural par valoriza mai mult drepturile patrimoniale și stabilirea autonomă a taxelor locale (15,5% și 10,9%), ceea ce este explicabil atîta timp cît din cel 14 impozite stabilite de lege, doar 4 sînt aplicabile tuturor autorităților publice

A6. Cu toate acestea, cetățenii apelează foarte rar (21,3%) și rar (49,9%) la serviciile primăriei, opus față de 7,3% - care au apelat deseori.

A7. Privind mai larg asupra altor instituții publice solicitate de cetățeni, observăm din răspunsurile respondenților că cel mai mult pe parcursul ultimelor 6 luni s-a apelat la serviciile Consiliului Județean (17,3%), urmate fiind de Prefectură (5,4%) și la mare distanță de autoritățile centrale. Deloc surprinzător, mai ales cei din mediul rural au avut relații frecvente cu serviciile oferite de Consiliul Județean (76,7% față de 56,6%). Există variabile și în funcție de vârstă, astfel mai predispuși să contacteze autoritățile județene au fost cei cuprinși între 40 și 59 de ani, înregistrându-se și o predispoziție a celor cu studii superioare de a-și rezolva problemele prin contacte directe cu Guvernul central și justiție (câte 6,6%).

A8. În termeni de eficiență, respondenții au ales să numească primăriile drept cel mai bine plasate să răspundă cerințelor populației (61,3%), acest record de popularitate, plasând-o cu mult față de alte instituții publice, cum este, consiliul județean (cu 6,2%), prefectura – 6,2%, restul autorităților (Parlamentul, guvernul, președinția) dovedindu-se a fi total ineficiente, și marcate astfel cu valori mai joase de zero. Comparativ cu ianuarie 2002, semnalăm o creștere a autorității primăriei și consiliului județean, observându-se și o descreștere a numărului de respondenți care calificau drept „ineficiente” toate aceste instituții (de la 40% la 27,4%). Se observă că eficiența primăriilor este atestată mai ales în mediul rural, și în mediul categoriei de vârstă 50 – 59. Majoritatea celor care apreciază negativ eficiența oricăror autorități publice se găsesc în mediul rezidențial urban, cu 43,4% (20% rural).

A9. Vorbind în general despre gradul de mulțumire față de activitatea autorităților publice de diferite nivele, observăm o slabă descreștere a popularității administrației centrale - 28,2% (față de 30,9% în 2002), cu un declin mai pronunțat. În cazul prefecturilor (de la 19% la 15,5%). Nemulțumirea crește mai ales în mediul tinerilor de 18-29 ani și a celor cu studii postliceale și superioare.

A10. Cel mai puternic factor care a influențat guvernarea din 2001 – 2002 este, fără îndoială, declinul economiei naționale (37%), alături de: instabilitatea politică (19,3%) și birocrăția/corupția 12,7%. Instabilitatea economică este resimțită mai ales de femei (20,8%), mediul rural (20,5%) și persoanele cuprinse între 50 – 59 ani, în special netitulari. Birocrăția este cel mai des acuzată în mediul urban (16,8%). Reorganizarea administrativ-teritorială este dureros percepută mai ales de respondenții cuprinși între 18-49 ani.

A11. Circa 42,2% dintre respondenți se arată a fi încrezători că actuala conducere a țării va scoate țara din criză, și totodată circa 44,8% se declară în dezacord cu primii. Mai neîncrezătoare în șansa conducerii țării sînt femeile (47,3%) și tinerii (55,9%), dar și persoanele cu studii superioare. Cele mai înalte rate de așteptare pozitivă pot fi regăsite printre etnicii ruși - 54,6% (variație pozitivă – 16,2%) și etnicii ucraineni (52,7%). Putem afirma că așteptările sînt invers proporționale cu educația, și separate printr-un puternic vot etnic care garantează puterii actuale o susținere tacită printre categoriile ne-nativilor.

A12. Aparent, cea mai gravă problemă socială cu care se confruntă majoritatea respondenților ține de instabilitatea și insuficiența locurilor de muncă, ceea ce face ca 74,6% să considere că numai crearea unor noi locuri de muncă ar putea stopa emigrația externă, urmați de alți 12,7% care propun creșterea salariilor actuale și 7,2% care doresc politici stimulative ale statului în vederea susținerii inițiativelor private. Cele mai înalte valori pentru crearea locurilor de muncă țin de anumite categorii în vârstă de populație (50 – 59 și peste 60 de ani).

A13. Rugați să pună într-o ordine ierarhică problemele pe care primăriile lor ar trebui să le rezolve în regim de urgență, respondenții au menționat: drumurile publice (17,9%), ajutorarea păturilor vulnerabile (15,1%), curățenia spațiilor publice (15%) și deschiderea locurilor de muncă (14,2%). Drumurile sînt menționate mai frecvent de către respondenții din zona rurală, în special de moldoveni.

A14. Există predispoziția unei importante părți a respondenților să asocieze sporirea nivelului de trai al populației cu creșterea dependenței între autoritățile locale și Guvern (35,1%), venind în dezacord cu opiniile exprimate de circa 29,3% dintre repondenți care doresc ca autoritățile locale să fie mai descentralizate (în termeni financiare, avînd garanții de stabilitate și protecție juridică în exercițiul mandatului lor).

A15. Este ilustrativ pentru acest sondaj că, cetățenii înțeleg prin descentralizare înaintea de toate „dreptul de a gestiona în mod autonom resursele locale” (42,9%), dar și „dreptul de a stabili prioritățile de dezvoltare locală în cooperare cu autoritățile publice județene (21,2%).

A16. Marea majoritatea a chestiunilor cu care s-au adresat cetățenii în ultimii 2 ani în organele administrative menținute în fostele centre raionale încorporate jduetelor au fost legate preponderent de: protecția socială (pensii, indemnizații și ajutoare de șomaj) – 10,5%, chestiuni economice – 9,3% și sănătate – 7,3%. 54,5% din respondenți afirmă cu nu s-au adresat nici o dată în aceste organe administrative.

A17. Nu s-au adresat nici o dată în organele adminisitrative județene circa 61,1% dintre respondenții chestionați, iar din cei care s-au adresat, se arată că circa 8,2% au căutat rezolvarea unor probleme legate de protecția socială, chestiuni economice – 8% și sănătate – 6%. Constatăm că față de ianuarie 2002, în ultimul an tot mai puțini cetățeni au căutat să-și rezolve problemele lor prin intermediul structurilor județene.

A18. Există un mare deficit de comunicare la nivel local, se arată din datele sondajului. Circa 46,2% consideră că cetățenii din localitatea lor sînt slab ori chiar deloc informați (35,5%) în legătură cu activitățile desfășurate de autorități (față de 9,3% care nu sînt de acord cu această afirmație).

A19. La aceiași concluzie se ajunge și prin răspunsurile primite la această întrebare Respondenții nu cunosc cum sînt cheltuiți banii din bugetele locale ale localităților lor, diferențele sînt accentuate de vîrstă (cei în etate sînt mai puțin la curent cu această chestiune) și de educație.

A22. Există un număr relativ mare de respondenți care susțin că numărul funcționarilor publici ar trebui să fie determinat: de indicațiile guvernului, dar și de necesitățile concrete ale localităților. Dar, spre deosebire de ianuarie 2002, în 2003, se observă o creștere a numărului celor care ar dori să delege Guvernului misinea de stabilire a normativelor și statelor de angajați ai adminisitrațiilor publice locale.

23. Mai ales cei din mediul rural optează spre o mai mare autonomie a primăriei în organizarea, finanțarea și prestarea serviciilor publice (69,5% față de 53,8% urban), ceea ce produce anumite diferențieri și în ceea ce privește răspunsurile decalate pe naționalitatea respondenților (66,1% - moldoveni, față de 50,9% ruși și ucraineni – 53,4%). O recentralizare a serviciilor publice este susținută într-o mai mare măsură de respondenții ruși (36,8%) și, deja în acest caz, cei cu studii superioare (29%).

II.CALITĂȚILE PROCESULUI DE GUVERNARE:

B1. Guvernarea democratică se asociază, în 2003, cu următoarele cuvinte-paradigme: drepturile omului – 51,2%, egalitatea oamenilor în fața legii – 36,1% și legalitatea – 35,4%, dreptul cetățenilor de a participa la luarea deciziilor politice – 33,7%. Bărbații consideră că piața liberă redă cel mai bine GD, față de femei (23,3% față de 15,8%), iar femeile constată un atașament mai mare față de dreptul de a participa la luarea deciziilor politice (12,7% față de 7,6%). Există o vizibilă determinare a mediului rural de a asocia democrația cu drepturile omului, și a mediului urban de a da preferință pluralismului politic (11,7% față de 6,8%). Observăm o schimbare a preferințelor celor chestionați în 2003 față de 2002, în care, pe primul loc se afla - „bunăstarea materială – 36,4%), fiind înlocuită cu valori legate într-o măsură mai mare de nevoia de justiție și egalitate în fața legii. Printre alte modificări, se remarcă și creșterea necesității de „pluralism politic” pe seama celor care nu au furnizat nici un răspuns.

B2. Participarea politică a cetățenilor este o valoare esențială a procesului democratic. În acest sens, ar trebui să menționăm că cei mai mulți dintre repondenți își formează propriile opinii în urma vizionării sau audierii unor emisiuni pe subiecte politice (58,7%), sau în urma unor discuții despre politică cu alte persoane (52,4%). Doar 8,6% participă la diverse întruniri politice sau pledează deschis în favoarea unui partid politic (19%). Cel mai des discută politică cei cuprinși între 50-59 ani, iar cel mai rar discută respondenții care au studii liceale și postliceale. Cel mai frecvent citesc presa persoanele între 30 -39 ani, și aproape nu există deosebiri între mediul urban și rural la lectura presei cu caracter politic (25,4% și 25,9% citesc presa cîteodată). Bărbații sînt mult mai dispuși să-și convingă prietenii să voteze într.un anumit fel (23,8% față de femei - 16,6%). Des pledează deschis în favoarea unui partid politic 8,6% (a 4 ca mărime pe lista răspunsurilor), care este relativ mai pronunțată în cazul bărbaților (11%), a persoanelor de vîrsta 30-39%).

B3. Dintre acțiunile care par cele mai preferate pentru exprimarea unor atitudini politice, respondenții înclină să dea o anumită prioritate scrierii petițiilor adresate autorităților publice (42,3%) și participarea la demonstrații autorizate (38,9%). Totodată, respondenților li se par de neacceptat acțiuni cum ar fi: ocuparea clădirilor și întreprinderilor (70,5%) sau blocarea străzilor (65,8%) sau alte acțiuni de boicot (55,7%).

B4. Respondenții mărturisesc cel mai adeseori o anumită afinitate cu: organizațiile religioase (17,5%), organizații de caritate pentru bătrîni (15,6%) sau alte organizații legate de artă, muzică, activități culturale (15,1%).

B5. Comparînd încrederea în instituții publice, observăm că și în 2003 cei mai mulți respondenți cred mult în autoritatea bisericii (78,3%), Președinția RM (53,9%) și TV de stat (52,9%). Cea mai mare neîncredere este afirmată în relație cu: paprtidele politic (22%), poliție (20,7%) și presa de partid (19,6%). Remarcăm totodată că există mari neclarități în percepția publică asupra ONGurilor (21%) și presei private (de partid și comercial) - 10,4%).

B6. Cea mai mare parte a respondenților afirmă că în țara noastră „se i-au în considerație interesele unor grupuri și nu interesele tuturor oamenilor” (71,6%). Cel mai convingi de acest fapt se arată a fi tinerii cuprinși de vîrsta între 18 – 29 (cu 80,2%), observîndu-se și o diferențiere etnică; astfel, moldovenii, ucraineni și alții (alții față de ruși- 76,4%) sînt într-o măsură mai mare convingi de această stare de lucruri, în timp ce etnicii ruși afirmă că interesele tuturor cetățenilor sînt considerate (19,4%).

B7. În aceeași ordine de idei, respondenții consideră că politicienii trebuie să rămînd decenti, indiferent dacă cred sau nu în Dzeu, pe locul II venind afirmația că, pentru

Țara noastră ar fi mai bine dacă oameni cu credință în Dumnezeu ar ocupa mai des funcții publice (62,6%). Aparent, respingerea radicală a politicienilor atei pare să se afle într-un anumit regres numeric, ilustrat și prin diferența înregistrată în 2003 față de 2002 la afirmația că „Dzeu și politica nu fac casă comună”.

B8. Printre calitățile cele mai importante care se cer candidaților la anumite funcții publice au fost menționate următoarele în ordinea priorităților: responsabilitatea – 49,6%, răbdarea și stima – 43,6%, hărnicia și profesionalismul – fiecare câte 33,9%. Notăm apariția unor diferențe semnificative pe acest tablou valoric al calităților, legate în principal de o diminuare aproape îndoită a calităților: independență (de la 33,9% în 2002 la 15,7% în 2003), a imaginației (de la 13,4% la 6,4%), fermitate și perserverență (de la 33,5% la 23,7%), a religiozității (de la 23,5% la 11%), și a disciplinei (de la 54% la 29,2%).

B9. Respondenții chestionați în cadrul acestui sondaj național au afirmat că, în viața de toate zilele cel mai mult sînt afectați de: sărăcia (8,29%), înrăuțirea sistemului de ocrotire a sănătății (8,04%), la care se adaugă – corupția și impozitele înalte (cu câte 7,67%).

B10. Există însă rezerve mari în sînul societății moldovenești pentru că cei mai mulți dintre respondenți susțin că „societatea noastră trebuie să suporte schimbările radicale, dacă dorește să atingă prosperitatea Europei Occidentale” (48,4%), față de 27,7% - care ar dori să fie ferită de reformele radicale, care nu țin cont de obiceiurile și interesele cetățeanului. Aparent, etnicii ruși sînt mai dispuși să susțină măsurile mai radicale (51,9%) decît etnicii ucraineni (38,5%), asociindu-i la acest răspuns și pe un număr mai mare de persoane cu studii superioare (59,9%).

B11. Cele mai mari vicii ale societății noastre sînt, în ochii celor chestionați în cadrul sondajului: corupția – 44,3%, criminalitatea și furturile – 20,2% și lenevia – 5,2%.

B12. Cine contează :::

B13. Este simptomatic că cetățenii contează cel mai mult pe sprijinul așteptat din partea familiei (65%), pe forțele proprii – 19,6%, pe Dumnezeu – 8,1% și aproape deloc pe autoritățile centrale ori stat.

III. ALEGERI LOCALE ȘI NOUA REFORMĂ TERITORIALĂ

C1. Circa 34,7% se așteaptă la schimbări pozitive în viitorul apropiat, în timp ce 42,8% nu sînt atît de convinși în eventualitatea unor schimbări semnificative. Notăm că, în comparație cu sondajul din 2002, ambele grupuri de răspunsuri au crescut pe contul respondenților care nu au exprimat nici o opinie.

C2. Majoritatea respondenților nu văd nici o legătură între revenirea la raioane și așteptările pozitive de viitor.

C3. De altfel, nici înființarea județelor din 1998 nu pare să fi avut un efect esențial asupra vieții cetățenilor (42,5%). Există o discrepanță puternică la această întrebare între persoanele cu studii superioare și persoanele cu studii primare/generale (8,6% față de – 4,9% - efecte pozitive și 31,8% față de 26,4% efecte negative). SE pare că aprecierea negativă dată județelor este mai puternică printre bărbați (31,4%), persoane cuprinse între 40 – 49 ani și ucraineni (34%).

C4. Principalul merit al reformei din 1998 este asociat în opinia respondenților acestui sondaj național cu descentralizarea puterii în stat (27,2%) și micșorarea cheltuielilor administrative (28,7%).

C5. Printre criticile pe care le formulează și astăzi cetățenii față de reforma teritorială din 1998 este că aceasta a crescut distanțele între autoritățile județene și localitățile lor (55,1%), dar și creșterea gradului de corupție și birocrație (12,6%).

C6. În așteptarea viitoarelor raioane, respondenții chestionați estimează că ar dori ca acestea să conducă la ieftinirea călătoriilor odată cu reducerea distanțelor ceea ce va permite soluționarea mai eficientă a treburilor personale (31,8%), ca acestea să fie capabile să pună la dispoziția localităților a unor ajutoare financiare mai mari (21,8%), și ca acestea să presteze servicii publice mai calitative (11,5%).

C7. Mulți dintre respondenți sînt critici față de planurile de revizuire teritorială a structurii administrative a statului opinînd că acestea ar fi trebuit să fie consultate în prealabil cu cetățenii prin referendum național (38,6%), prin dezbateri publice, cu participarea savanților și experților în domeniu (12,8%).

C8. Majoritatea respondenților califică riscante proiectele de revenire la raioane, inclusiv datorită faptului că acestea vor cauza: costuri financiare care se vor dovedi a fi inutile, pentru că viitoarea guvernare oricum va restabili sistemul de județe (32,5%), sau că va știrbi imaginea statului pe plan internațional (16,7%) sau va alimenta noi tensiuni sociale și politice ca răspuns la restabilirea regimului autoritar de tip sovietic la nivel teritorial (13%).

C10. Cu referire la alegerile locale, cetățenii ar prefera să voteze în mod indiscutabil pentru persoane concrete și nu pe liste de partid (64%), la care se opun doar 21% care votează, de regulă, partidele, și 5% care votează în funcție de circumstanțe, adică în ultimul moment. 10% dintre cei chestionați au declinat participarea lor în alegerile locale. Prin comparație, am putea spune că există o creștere a votului acordat pentru persoane concrete față de 2002 (variație pozitivă 8,3%) și un declin al votului pentru partide. Acest lucru găsește o susținere mai mare în mediul rural (71,2%), printre bărbați (66,4%) și moldoveni (68,8%). Se observă o reacție de abstenționism electoral (local) mai ales printre etnicii ruși (16%) și ucrainenii (14,3%) față de 8,1% - moldovenii. Votul pentru partide (de oricare nu ar fi acestea) găsește o susținere mai mare în rîndurile ucrainenilor (31,9%) și rușilor (29,2%) față de 19,1%, dar și printre tinerii (23,3% - vîrsta cuprinsă între 18 – 29 ani).

C11. Marea majoritate a respondenților ar vota pentru PCM în alegerile locale – 36,3%, următoarele răspunsuri în ordinea descrescîndă arăfînd spre alegerea unui candidat independent – 8,7% și PPCD – 6,8%; urmează PL – 3,9%, PD – 3% și ASD – 2,4%, AI – 2%. Remarcăm existența unui grup impunător de respondenți care, fie nu știu – 22,8%, fie nu ar vota pentru nici un partid și nici un candidat independent – 6% care, în însumat, reprezintă aproape tot atît cît cei care ar vota pentru PCM.

C12. Este util de menționat că cel mai des respondenții nu ar vota pentru PPCD – 26,2% și PCM – 20,2%, care formează astfel un fel de paratrăsnete pentru restul partidelor politice, cotate de altminteri cu valori relativ mici și instabile.

C13. Majoritatea absolută a respondenților doresc alegerea primarilor prin vot direct (85,5%), alte opțiuni fiind slab reprezentate (3,1%) și acest tablou nu este diferit în funcție de mediul rezidențial urban – rural și sexe. Există însă diferențe de răspunsuri pe naționalități, etnicii ruși optînd într-o măsură mai mare pentru numirea primarilor (15,9%),

ucrainenii (15,4%) față de moldovenii, care ar dori doar în proporție de 3,8% acest lucru, fiind susținuți în această opțiune și de alte naționalități (altele decât rușii și ucrainenii – 83% pentru alegerea directă a primarilor).

C14. Portretul model al viitorilor primari este caracterizat de către respondenții acestui sondaj astfel: experimentat și exigent – 35,9%, energic și finăr – 28,1%, bun gospodar și cu inițiativă . 19,9%. Aparent, cel mai puțin contează în ochii alegătorilor: relațiile cu cercurile guvernamentale – 0,1%, cunoașterea limbilor străine și studiile în străinătate – 0,1%, precum și curajul/onestitatea – 0,3%.

C15.

III. PROFILUL ȚĂRII

P1. Întrebați asupra țărilor cu care RM ar trebui să aibă cele mai strânse relații în următorii ani, respondenții au răspuns – Rusia (72,2%), Ucraina (45,3%), România (47,2%) și SUA (35,8%). Din țările UE, au fost menționate în ordinea stabilită astfel: Germania – 22,8%, Franța -12,4% și Italia – 8,3%.

P.2. Destul de surprinzător însă respondenții califică relațiile strânse cu Rusia ca fiind cel mai deranjant în 2002 – 29,4%, după care urmează – România – 27,3% și SUA – 13,7%.

P3. Respondenții speră că RM va găsi siguranță și înțelegere în 2003 în special cu Rusia – 57%, România – 15,3% și SUA – 15,1%.

P4. Vorbind despre ideea care ar putea să mobilizeze astăzi oamenii din RM, unindu-i în vederea realizării unor scopuri comune, respondenții au ales din numărul celor 8 răspunsuri pe I loc: Întărirea RM ca stat de drept, în care fiecare cetățean este respectat și protejat de lege – 57,3%, urmat de integrarea europeană și asocierea RM la UE – 44%, pe locul III poziționându-se – întărirea statalității RM în vederea rezolvării celor mai stringente probleme economice și sociale, care ne fac deocamdată negliabili din punctul de vedere al UE – 30,5%. Se observă acordarea unor valori relativ mici apropierii de Rusia – 12% și integrării spirituale cu România – 11,7%, dar și slogane îndoctrinate ale PCM de reîntoarcere la idealurile socialiste și la patria sovietică – 18,1% și, totodată, creșterea răspunsurilor favorabile integrării în UE.

P5. Pentru cea mai mare parte a respondenților, integrare europeană înseamnă în primul rând – posibilitatea de angajare la lucru în țările UE – 25,1% și pe locul doi - posibilitatea de a călători nestingerit în țările UE – 22,1%, pe locul trei – plasându-se stabilitatea politică și prosperitatea economică – 19,1%.

P6. Căutarea unor soluții externe pentru depășirea dificultăților economice interne se observă și atunci când respondenții sînt întrebați să definească ce înseamnă „păstrarea relațiilor tradiționale cu Rusia și Ucraina”, marea parte a lor arătînd că aceasta este „posibilitatea de a vinde și a produce pentru piețele fostei URSS – 56,3%.

P.7 Ideea de statalitate este asociată cu statutul democratic, în care fiecare cetățean are dreptul la identitatea sa etnică – 63,1%, și doar 35,8% susțin că acest stat trebuie să fie un stat moldovenesc pentru că majoritatea o formează moldovenii. Mediul urban susține cel mai mult această opțiune (72,2% față de 56,1% - rural), care influențează astfel rata înaltă de răspunsuri printre persoanele cu studii superioare (73,8%) și naționalitatea (83,2% ruși și 58,4% moldovenii, care reprezintă în linii mari proporțiile în care aceste grupuri naționale locuiesc astăzi în mediul urban). Stat moldovenesc este

dorit mai ales în mediul rural (43%), persoanele cu studii primare, medii generale, profesionale și postliceale.

P8. În opinia celei mai mari părți a respondenților, Occidentul dorește sincer să ajute RM – 52% (o creștere semnificativă față de valorile acordate în 2002 – variație pozitivă 12,8%), dar și creșterea cerinței ca RM să accepte integral regulile acceptate în Occident pentru ca să conteze pe ajutorul acestuia (49,7%). Este semnificativ și răspunsul nou pe care l-am formulat doar în acest sondaj din 2003, drept care, RM ar trebui să folosească mult mai activ situația sa geografică pentru a stimula interesul Occidentului în a ne integra plăn – 61,1%.

P9. Vorbind despre motivația care stă în dorința de integrare a RM în Europa, respondenții afirmă că aceasta ține de identitatea europeană a țării, determinată astfel prin istoria și cultura sa să urmeze o integrare politică și economică în UE (60,6%). Cel mai mult sînt de acord respondenții cu opinia că RM trebuie să urmeze exemplul țărilor vecine care se integrează în UE în fapte și nu în vorbe (70%).

P10. Cu toate acestea, marea majoritate a populației este în continuare derutată de complexitatea orientărilor strategice la care trebuie să răspundă țara. Circa 40,7% dintre respondenți susțin că ar trebui să ne integrăm simultan și în UE și în CSI, o majoritate relativ importantă față de 28,8% care doresc alegerea unei căi cât mai clare și mai univoce de integrare în structurile politice și economice ale UE. Să nu face parte nici din CSI ori UE ar dori circa 6%, aproape dublu față de 3,7% care ar dori alegerea unei căi de integrare gradulă economică, politică și culturală cu România. Prin contrast, ieșirea din CSI și integrarea simultană în UE și NATO este cerută de circa 8%.

P11. Cu referire la conflictul transnistrean, aproape jumătate dintre respondenți consideră că el trebuie soluționat cu orice preț, integrarea teritorială fiind un obiectiv strategic – 49,5%, pe locul trei aflîndu-se însă răspunsul că acest conflict nu trebuie să fie soluționat pe contul obiectivelor de integrare în UE și a caracterului democratic al statului – 13,6%, iar cirac 17,5% opinînd că retragerea trupelor ruse din Transnistria reprezintă factorul cheie pentru reglementarea conflictului regional.

P12. Peste jumătate dintre respondenți consideră inacceptabilă transformarea RM într-un stat federal – 51% (față de 27,9% care ar accepta condiționat acest lucru). Cei mai hotărîți oponenti ai acestei opțiuni sînt moldovenii (58%), bărbații (54,3%) și persoanele cu studii superioare/și studii postliceale (68%). Etnicii ruși sînt cei mai favorabili federalizării, în special din mediul urban. Printre ucraineni se regăsesc cele mai înalte valori de răspuns „nu mă privește” (30%).

P12. În general, riscurile percepute în eventualitatea federalizării RM sînt legate de: dezmembrarea statului – 38,6%, acutizarea tensiunilor interetnice - 18,8% și transformarea RM într-un protectorat rusesc – 12,8%. Cei mai preocupați de aceste riscuri sînt moldovenii -49,8%, persoanele între 30 – 39 ani și bărbații (47,4%). Acutizarea tensiunilor interetnice îi preocupă în special pe ruși (42,9%) și ucraineni – 40,6%), raportat la moldoveni – 17,3%. Aceste temeri sînt legate mai ales de mediul urban (26,9%). Corelate cu întrebarea despre stat, putem observa însă că aceste temeri sînt nemotivate (peste jumătate din moldoveni optează pentru un stat civic și nu unul etnocratic – 58,4%).